

שיחות הר"ן – אות פה

1) שיחות הר"ן – אות פה

אָחַד שָׁאַל אוֹתוֹ עַל עֲנָן נְסִיעָה לְאַיִזָּה מְקוֹם, אִם יִסַּע לְשָׁם. הַשִּׁיב לוֹ: כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם נְסִיעָה לְפָנָיו, אֵין לוֹ לְהִתְעַקֵּשׁ לְמַנַּע מִזֶּה, יֵישֵׁב בְּבֵיתוֹ דְּיוֹקָא. **כִּי בְּכָל מְקוֹם שֶׁאָדָם נוֹסֵעַ לְשָׁם הוּא מִתְקַן שֵׁם אֵיזָה דְבָר.** רַק שְׂיִזְהַר לְהִיּוֹת שְׁמוּר מִן הָעֲבָרָה ח"ו, אֲבָל כְּשֶׁהוּא רַק שְׁמוּר מִן הָעֲבָרָה ח"ו, אֵזֵי כָּל אָדָם מִתְקַן בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא נוֹסֵעַ לְשָׁם. אֲפֹלוּ אִישׁ פְּשוּט לְגַמְרִי.

כִּי בְּכָל מְקוֹם שֶׁהָאָדָם בָּא לְשָׁם, הוּא עוֹשֶׂה שֵׁם בְּוֹדָאֵי אֵיזָה דְבָר שֶׁבְקֻדְשָׁה עַל־כָּל־פְּנִים. כִּי מִתְפַּלֵּל שֵׁם וְאוֹכֵל שֵׁם וּמְבַרֵךְ עַל אֲכִילְתּוֹ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה. כִּי בְּוֹדָאֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי אֲפֹלוּ הַפְּחוּתִים, עַל־כָּל־פְּנִים הוּא עוֹשֶׂה כְּמָה דְבָרִים שֶׁבְקֻדְשָׁה בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְעַל־כֵּן בְּוֹדָאֵי הָאָדָם מְכַרְח מִן הַשְּׂמִים לְהִיּוֹת שֵׁם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם דְּיוֹקָא, כְּדִי שְׂיִתְקַן שֵׁם מֵה שֶׁהוּא דְיִקָּא צְרִיךְ לְתַקְּנוֹ שֵׁם.

עַל־כֵּן הוּא טוֹבָה לְפָנָיו מֵה שְׂנַדְמָן לוֹ נְסִיעָה לְשָׁם, כִּי אוֹלֵי יְהִיָּה מְכַרְח לְבוֹא לְשָׁם "בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרַזֵּל", וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שְׁבַת פט:): עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ: רְאוּי הָיָה יַעֲקֹב לִירֵד לְמִצְרַיִם בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרַזֵּל אֶלָּא וְכוּ'. כְּמוֹ כֵּן הוּא בְּכָל אָדָם. שֶׁהוּא טוֹבָה לְפָנָיו מֵה שְׂמַדְמָן לוֹ נְסִיעָה לְשָׁם. כִּי בְּלֹא זֶה אוֹלֵי יְהִיָּה מְכַרְח לִירֵד לְשָׁם בְּשִׁלְשָׁלוֹת וְכוּ' ח"ו, כְּנ"ל.

וְכַל זֶה דְבָר עִם אִישׁ פְּשוּט לְגַמְרִי. כִּי אֲפֹלוּ אִישׁ פְּשוּט לְגַמְרִי מִיִּשְׂרָאֵל מִתְקַן גַּם־כֵּן בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, וּבְלִבְד שְׂיִהְיֵה שְׁמוּר וְכוּ' כְּנ"ל. (וְסוּד זֶה מְרַמֵּז בְּ"פְרִי עֵץ חַיִּים" בְּשַׁעַר קְרִיאַת שְׁמַע (פָּרָק ג) בְּכּוֹנוֹת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם עֵין שֵׁם וְהַבּוֹ).

2) מסכת שבת דף פט:

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרַ אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רְאוּי הָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לִירֵד לְמִצְרַיִם בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרַזֵּל, אֶלָּא שְׂזָכוּתוֹ גְּרָמָה לוֹ, דְּכַתִּיב: "בְּחִבְלֵי אָדָם אֲמָשְׁכֶם, בְּעַבְתוֹת אֲהַבָּה, וְאֶהְיֶה לָהֶם כְּמַרְיָמִי עַל עַל לְחִיָּהֶם, וְאַט אֶלְיוֹ אוֹכִיל".

3) רש"י (שם)

בשלשלאות של ברזל - כדרך כל הגולים שהרי ע"פ גזרת גלות ירד לשם:
 בחבלי אדם - בשביל חיבת האדם משכתיים למצרים בחבלים ולא בשלשלאות:
 כמרימי עול על לחייהם - כאדם הסובל ומסייע לבהמתו להרים עולה מעל צוארה בלווחין
 ובמקלות:
 ואט אליו אוכיל - הטייתי לכם כח להכיל את עבודת הפרך:

4) בראשית (ויגש) – פרק מה, פסוקים ד-ח

ד וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחִיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי, וַיִּגָּשׁוּ; וַיֹּאמֶר, אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם, אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִמָּה. ה וְעַתָּה אֵל תַּעֲצְבוּ, וְאֵל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם, כִּי מְכַרְתֶּם אֹתִי הַנֶּה: כִּי לְמַחֲיָה שְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֵיכֶם. ו כִּי זֶה שְׁנַתִּים הָרַעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ; וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים, אֲשֶׁר אֵין־חֵרִישׁ וְקִצִּיר. ז וַיִּשְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֵיכֶם, לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאֲרִית בְּאָרֶץ, וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם, לְפָלִיטָה גְּדֹלָה. ח וְעַתָּה לֹא אִתְּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הַנֶּה, כִּי הָאֶלְקִים; וַיִּשְׁיַמְנִי לְאָב לְפָרְעָה, וּלְאֲדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם.

5) בראשית (ויגש) – פרק מה, פסוק כד

כג וְלֹאֲבִיּוֹ שְׁלַח כְּזֹאת, עֲשֶׂרָה חֲמֹרִים, נִשְׂאִים, מְטוֹב מְצָרִים; וְעֵשֶׂר אֶתְנֵת נִשְׂאֵת בָּר וְלֶחֶם וּמִזֶּזֶן, לְאֲבִיּוֹ לְדֶרֶךְ. וַיִּשְׁלַח אֶת אָחִיו וַיֵּלְכוּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם אֵל תִּרְגְּזוּ בְּדֶרֶךְ.

6) גבורות ה' - פרק י (מהר"ל מפראג זצ"ל)

הנה התבאר לך סבת הגלות על דעת רז"ל והוא הנכון, ומדבריהם אל תזוז כי מוצאיהם מצא חיים שהם ידעו ועמדו על דברי תורה בחכמתם ובאמונתם. אבל שנאמר דברים אשר אין להם יסוד, כי מכירת יוסף הסבה לעונש שיעבוד מצרימה, דבר זה לא יתכן כמו שאמרנו למעלה, כי אדרבה ירדת מצרים הוא הגורם למכירה. ולפיכך רמז יוסף דבר המכירה ליעקב אביו, שלא יעניש את בניו על שמכרוהו שהיא גזירה מן השמים כדי שירדו מצרים. והיינו דכתיב (בראשית מ"ה) ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרימה ועשר אתונות נושאות בר ולחם ומזון לאביו וגו', ומדכתיב ולאביו שלח כזאת ופירושו כמנין הזה, משמע דמדקדק הכתוב על המנין הזה, ומ"ש מנין עשרה ממנין אחר, ואם לא שהיה הכתוב מדקדק על המנין, הוי למכתב ולאביו שלח עשרה חמורים וגו', למה הוצרך למכתב כזאת אלא בא לומר כי החשבון הזה דווקא שלח וקשיא מאי טעם לחשבון הזה. רק שהיה מכוון יוסף להראות לאביו, שהשבטים אשר מכרו אותו, לא היו למכירתו רק כמו החמור שהוא נושא משא ואינו יודע תכלית משא הזה שהוא נושא, כך השבטים היו פועלים המכירה הזאת ולא היו יודעים מה הם עושים, כי לא היו עושים רק מה שגזר עליהם הקב"ה, כמו החמור הזה שנושא משא ששם עליו האדם שהוא אדון לו והוא פועל ואינו יודע תכלית פעולתו, כך היה נגזר מן הקב"ה שירדו מצרים ועל ידי המכירה ירדו מצרים, נמצא שהיו פועלים ולא ידעו מה הם עושים כי לא ידעו שהיו גומרים הירידה. ואף על גב שהם היו מכוונים למכור אותו בשביל שנאתו, מכל מקום עיקר הפעל הזה, שירד יעקב למצרים כמו שיתבאר. ולפיכך שלח עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים, רמז כי על ידי השבטים שהיו חמורים בענין המכירה שעשו ולא ידעו מה עשו, והיו נושאים טוב מצרים, שיהיו מנצלים את מצרים דכתיב (שמות י"ד) וינצלו את מצרים וכן הוא אומר לפני זה (בראשית ל"ה) כי טוב ארץ מצרים לכם הוא ונתנבא שעתידים לעשות אותה כמצולה שאין בה דגים. ולפיכך היו עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים ועשר אתונות וגו', פירוש עוד היה סבה שמכרו את יוסף מפני שיהא דבר זה סבה שיתפרנסו בימי הרעב, וכן אמר (שם) ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלקים לפניכם כי זה שנתים הרעב.

7) נועם אלימלך – פרשת שלח (ר' אלימלך מליזענסק זי"ע)¹

ועתה יגדל נא כו' דברת לאמר (יד, יז) נראה דהנה השם יתברך ברא את עולמו להטיב לברואים שעל ידי עבודתם לו יתברך יזכו לשכר גדול. ולכן נפלו ניצוצות קדושות בשעת הבריאה בכדי שאחר כך על ידי עבודתם שיעבדו לעלות הניצוצות יזכו לטובות הרבה, ואחר חטא אדם הראשון הוסיף ליפול עוד ניצוצות הקדושות על ידי החטא ולזה צריך האדם לעבוד לו יתברך בשני מדריגות הם אהבה ויראה...

8) במדבר (מסעי) – פרק לג, פסוקים א-ב

אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצַבְּאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ד' וְאַלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם.

9) אוהב ישראל – פרשת בהעלותך, עמ' קצג (ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע)

...ולזה היה מקום שלא שהו שם ישראל כלום בחנייתם, ויש מקום ששהו שם בחנייתם כי הכל היה לפי ריבוי הניצוצין המובלעים שם במקום ההוא.

¹ וע"ע באור החיים הקדוש, פרשת צו – פרק ז, פסוק לז

(10) במדבר – פרק לג
 א אלה מסעי בני ישראל, אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם: ביד משה ואהרן. ב ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ד'; ואלה מסעיהם למוצאיהם.

(11) שמואל א – פרק כ, פסוק כב
 ואם כה אמר לעלם, הנה החצים ממך והלאה, לד, כי שלחך ד'

(12) בראשית (וירא) - פרק כא פסוק יד
 וישפם אברהם בפקר ויקח לחם וחמת מים, וייתן אל הגר; שם על שכמה ואת הילד, וישלחה; ותלך ותתע במדבר באר שבע.

(13) רש"י (שם)
 חזרה לגלולי בית אביה.

(14) לב שלום – פרשת וירא, עמ' קעז-קעח (ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל)
 יהודי אף פעם לא תועה בדרך! והמקום שהוא מתגלגל אליו, הוא בהשגחה פרטית!... הוא אשר דרשו חז"ל בפסוק זה, שכיון שמספר הכתוב ש" ויתלך ותתע" וכלומר שטעתה בדרך, הרי בהכרח שחזרה לגלולי בית אביה לעבוד ע"ז, שכן יהודי לא תועה בדרך! פלאי פלאים.

Oh, the Places You'll Go! (Dr. Seuss) –

Congratulations!
 Today is your day.
 You're off to Great Places!
 You're off and away!

You will come to a place where the streets are not marked.
 Some windows are lighted. But mostly they're darked.
 A place you could sprain both your elbow and chin!
 Do you dare to stay out? Do you dare to go in?
 How much can you lose? How much can you win?

On and on you will hike,
 And I know you'll hike far
 and face up to your problems
 whatever they are.

